

Prijetno srečanje dveh krajevnih skupnosti

Srečanje pobratenih krajevnih skupnosti Kozala iz Reke in Ajdovščine v Ljubljani je že tradicionalno. Pristrčni stiski rok, nageljni v gumbnicah in slavnostno srečanje na Rijeki med delovnimi ljudmi, med občani Reke in Ljubljane so pričali o toplem sprejemu. Tu so bile delegacije krajevnih skupnosti, delovnih organizacij, družbenopolitičnih organizacij in skupnosti ter društva. Tudi delegacijo krajevnih skupnosti Ajdovščina je krajevna skupnost Kozala pristrčno sprejela.

Po skupnem sprejemu vseh udeležencev na prostranem trgu na Reki so nas povabili v prostore KS ter nam pripravili eno uro trajajoči kulturno-zabavni program. Nastopajoči so bili člani čakavskega gledališča, nastopil pa je tudi oktet in solisti. Program se je končal z baletom iz Gotovčeve opere Ero z ónega sveta.

Po pozdravnih govorih smo jim poklonili grafiko akademskega slikarja Božidarja Jakca, ki prikazuje nočni počitek slovenske in hrvatske delegacije na poti na drugo zasedanje AVNOJ v Jajcu.

V prijetnem razpoloženju smo izmenjali mnenja o problemih urejanja urbane soseske, o krajevnih skupnosti, o delegatskem in skupščinskem sistemu in drugem. Povedali so nam, da so uspešno izvedli referendum o prispevku za zdravstveno in socialno varstvo, ki je presežek 80-odstotno udeležbo občanov in s tem pokazali visoko družbeno zavest. Fotografije in panoji v dvorani krajevnih skupnosti Kozale so pokazale ta pomembni dogodek. Ena izmed fotografij prikazuje tudi 90-letno ženico, ki je glasovala »za«.

V pogovoru so člani krajevnih skupnosti Kozala izrazili željo po tesnejši povezanosti tudi v času med vsakoletnim srečanjem. Dogovorili smo se, da pridejo njihovi zastopniki v jeseni v Ljubljano na delovni sestanek, kjer bomo izmenjali izkušnje o uresničevanju ustavnih načel glede krajevnih skupnosti s posebnim ozirom na občinski in krajevni statut.

Morda bi kdo vprašal, kakšen je smoter teh srečanj? Odgovor je preprost. Ta srečanja imajo za cilj, da:

1. prispevajo k poglobljanju odnosov v duhu konstruktivnega sodelovanja med delovnimi ljudmi in občani dveh krajevnih skupnosti;

2. krepijo poznanstva in pobratenje ter nudijo možnosti za podrobnejše analize delovnih programov med obema kra-

jevnima skupnostma ter njenimi družbenopolitičnimi organizacijami, skupnostmi in društvi, da sodelujejo, izmenjujejo mnenja in izkušnje ob delu, ki je obema naloženo pri uresničevanju ustavnih določil;

3. ustvarjajo sožitje med dvema narodoma, to je med Hrvati in Slovenci, kar prispeva jo h krepitvi bratstva in enotnosti slovenskega in hrvatskega naroda in s tem tudi h krepitvi jugoslovanskih narodov ter obeh mest.

Končno gre pri teh srečanjih tudi za reči, ki zadevajo ljudi med seboj. Gre za sestavni del boja za boljšo prihodnost in oblikovanje našega socialističnega človeka, zvestega naprednim idejam in vzgojenega v prijateljskem odnosu do sočloveka, tovariša, ne glede na to, v katerikoli republiki bi le-ta živel in delal. Gre za medsebojne odnose ustvarjalcev novega,

boljšega sveta, kjer naj ima vodilno vlogo naša mladina.

Postavljanje temeljev novega življenja, nenehen razvoj za napredek, za samoupravljanje, za socialistično demokracijo, za mir in zmago načel miroljubnega sožitja med državami, to so osnovna načela našega družbenega sistema in politika našega državnega vodstva, ki je proklamirana v nacionalnih ustavih, v republiških partijskih kongresih in X. kongresu ZKJ. V sklopu te politike, teh ciljev in interesov se ob vsakoletnem srečanju Reke in Ljubljane povezujejo roke in srca delovnih ljudi in občanov. Skupni naporji za razcvet naše socialistične družbe naj prispevajo tudi k nadaljnjemu oblikovanju in napredku krajevnih skupnosti Kozala na Reki in krajevnih skupnosti Ajdovščina v Ljubljani.

DR. VIKTOR DAMJAN

Domicil partizanskim enotam

V Ljubljani imajo domicil ali po slovensko domovanje naslednje partizanske enote: 1. slovenska proletarska udarna brigada Toneta Tomšiča, ki je 16. julija letos slavila 32-letnico svojega obstoja, 10. slovenska narodnoosvobodilna udarna brigada ljubljanska, ki je bila sestavljena skoraj iz samih ljubljancev in je bila ustanovljena na Golem 11. septembra 1943, centralna tehnika CK KPS, ki je organizirala ilegalne in partizanske tiskarne, ciklostilne tehnike, tehniko za ponarejanje dokumentov, delavnice za izdelavo kamuflažnih predmetov, pirotehnične delavnice in delavnice za izdelavo orožja, sredstev za zvezo in podobno, kurirsko službo in oddaje radia OF. Slovensko zdravniško društvo — sekcija za partizansko zdravstvo, katerega prvi zarodki so nastali prav v Ljubljani, Varnostno-obveščevalna služba (VOS), ki je v Ljubljani dosegla najslabše uspehe v boju z gestapom, ovro ter z belogardiističnimi in plavogardiističnimi obveščevalnimi službami, ljubljanski aktivisti in Partizanski pevski zbor v Ljubljani, ki je nastal konec aprila 1944 na Planini pri Semiču kot Invalidski pevski zbor, kasneje pa se je imenoval tudi Partizanski invalidski pevski zbor.

Domicilne enote imajo svoje odbore, nekatere tudi posebne komisije, ki organizirajo prireditve in dejavnosti, katerih namen je negovanje revo-

lucionarnih tradicij. Zlasti pa imajo odbori nalogo zbirati zgodovinsko gradivo in druga pričevanja ter oblikovanje zgodovine svojih enot. Na tem področju je doslej največ naredila sekcija za partizansko zdravstvo, ki je izdala albuma padlih partizanskih zdravnikov in žrtev fašističnega nasilja in padlih medicincev.

Za svojo dejavnost pri negovanju revolucionarnega izročila in pri oblikovanju zgodovine svojih enot uživajo domicilne enote gnotno podporo skupščine mesta Ljubljane. Lani je odbor vsake domicilne enote (razen Partizanskega pevskega zbora, ki je prejel domicilno listino šele 26. aprila letos) dobil 36.000 dinarjev, kar pa so zelo skromna sredstva, če upoštevamo mnogostranske akcije, ki jih odbori prirejajo, še zlasti pa če upoštevamo, da bodo morali odbori zbrati tudi denar za natis kronik. S tega stališča enakomerna delitev vsem domicilnim enotam ni umestna, ampak bi morala biti delitev zasnovana na podlagi izpričane aktivnosti pri negovanju revolucionarnih tradicij oziroma na podlagi ustreznih programov. Še bolj se bo to vprašanje zaostri ob natisu kronik, o čemer pričča tudi primer iz lanskega leta, ko je VOS odstopil večino svoje kvote (35.000 dinarjev) sekciji za partizansko zdravstvo, kar je izraz pravega partizanskega tovarištva in občutka solidarnosti. S. F.

Krajevna skupnost na nov način

Eno pomembnih področij dela občinske skupščine Ljubljana-Center bo v jeseni tudi področje krajevnih skupnosti. Ker so ravno krajevne skupnosti osnovna združenja, v katerih človek preživi večji del dneva in ga zavoljo tega verjetno tudi najbolj zadevajo, smo obiskali republiškega javnega pravobranilca dr. Viktorja Damjana, ki je član izvršnega sveta SOB Ljubljana-Center in se z njim pogovarjali o problematiki krajevnih skupnosti na območju občine Center. Predvsem nas je zanimalo, kako se uresničuje ustavna funkcija krajevnih skupnosti v statutu krajevnih skupnosti.

Dr. Damjan je sodil, da je naše vprašanje preuranjeno, saj so se nekatere krajevne skupnosti šele oblikovale, druge pa še sploh ne in je dejansko potrebno, preden prično delovati po novih ustavnih določilih, počakati še nekaj časa. »Nemogoče je oceniti delo krajevnih skupnosti, za kar je več razlogov. Prvič, da se ponekod krajevne skupnosti še niso oblikovale, ponekod pa jim je to uspelo šele pred kratkim. Drugič pa je potrebno izkristalizirati fizionomijo krajevnih skupnosti.«

V nadaljevanju je v zvezi s fizionomijo krajevnih skupnosti menil, da gre pri tem vprašanju za dvoje, in sicer za 10-tranjo ureditev KS in za delovanje le-te navzven.

»Statuti krajevnih skupnosti so bili narejeni na hitro. Ko pa govorimo o krajevnih skupnostih, je potrebno izhajati iz našega družbenopolitičnega sistema, to je osnovna poanta. In če govorimo o novem družbenopolitičnem in ekonomskem sistemu, potem je treba poudariti dejstvo, da daje novi sistem poseben pomen samoupravljanju. Samoupravljanje pa je pri nas, v našem sistemu osnovna teza, iz katere izhajamo.«

Po njegovem mnenju so temelji samoupravne skupnosti TOZD, krajevnih skupnosti in samoupravne interesne skupnosti. Iz tega pa izvira tudi naš delegatski sistem ter ves mehanizem samoupravljanja in delovanje političnega sistema samega, ki se izraža v občinski skupščini, republiki do federacije.

»Prva ugotovitev je, da smo krajevno skupnost prej gledali bolj v odnosu do občinske skupščine in manj kot samoupravno skupnost, nedvomno pa so ustavna določila korenito spremenila fizionomijo naše krajevnih skupnosti, če jo primerjamo s staro krajevno skupnostjo.« je v nadaljevanju pogovora dejal dr. Damjan.

Našega sogovornika smo prosili, naj nam to svojo trditev tudi ilustrira: »Naša ustava predvideva odprto krajevno skupnost, realno skupnost. Na sedmem kongresu je bilo v uvodnem referatu poudarjeno, da stvarne razmere in resnični odnosi teh samoupravnih celic pomenijo preizkusni kamen za usposobljenost samoupravljanja in tu mislim, da pride predvsem v poštev ta novi, delegatski sistem.«

Struktura krajevnih skupnosti je zelo različna. Če pogledamo Slovenijo, imamo okrog 1080 krajevnih skupnosti, ki so izredno raznolike. V čem se kaže ta njihova raznolikost? V številu prebivalcev, glede teritorija, ki ga zajemajo in v družbenoekonomski strukturi. Vsekakor je res, da krajevne skupnosti na deželi v glavnem ne moremo primerjati s krajevnimi skupnostmi v mestih, denimo v Ljubljani,« je bil mnenja dr. Damjan in nadalje-

val: »Kaj označuje moja krajevna skupnost, Ajdovščina? Trgovina, gostinstvo, komunalna dejavnost, najbrž pa to ni značilno za krajevne skupnosti na Kozjanskem. Večje krajevne skupnosti so šle na razmeroma prepleteno strukturo organizacije samoupravljanja. Imamo tako imenovane zbere delegatov, kot izvršilno telo imamo svet krajevnih skupnosti. Zbor delegatov je velik, pri nas imamo nekaj nad petdeset ljudi, drugje pa, kjer je še več prebivalcev, pa še več.«

Ko smo našega sogovornika v nadaljevanju pogovora vprašali, kaj je zanj organizacija samoupravljanja, nam je dejal, da je zanj to »večnadstropna organizacija in zdi se mi, da bo takšna organizacija teh petdesetih ljudi, ki sem jih omenil, le vplivala na način in metode oblikovanja stališč. Tu pa obstaja nevarnost, in sicer da bi ti delegati namesto delovnih ljudi kar sami odločali o določenih problemih od začetka do konca. To pa bi bilo mimo usmeritve, ki jo daje ustava, vsaj tako to daje razumem. Na sejah zborov občinske skupščine bi morala priti do izraza resnična in nepotvorena volja delovnih ljudi in občanov. Nevarnost je v tem, da bi prihajala do izraza posrednost odločanja in ne neposrednost, kar sicer vedno in povsod poudarjamo.«

— Kako to preprečiti, oziroma kako doseči to, kar želimo? Dr. Damjan: »Mislim, da bi morali večkrat sklicevati zbere delovnih ljudi. Treba je predvsem upoštevati specifičnost krajevnih skupnosti. Mi pa tega prej nismo upoštevali.«

— Verjetno bo potrebno vpljati institucijo konsekvence, namreč ko to govorim, mislim na nesporno dejstvo, da bi moral delegat delovati od »spodaj« navzgor in obratno, to pa pomeni, da bi moral v bazi iskati probleme v razgovoru z ljudmi, ki so ga volili, in se potem k njim tudi vračati z obrazložitvijo stališč in mnenj, ki jih je občinska skupščina na podlagi njegovih predlogov sprejela ali pa tudi ne. V primeru, ko delegat ne bi temu osnovnemu pogoju zadostil, bi bilo nedvomno potrebno uporabiti institucijo konsekvence, o kateri sem govoril, in sicer takšnega (ne)delegata zamenjati s človekom, ki bi tu uspel. Kajti če tega ne vpeljemo, oziroma če tak način dela ne steče, potem verjetno tudi celotni sistem ne bo deloval, kakor smo si zaželeli in kakor želimo.

Potrebno bo tudi zbirati probleme, kar zahteva tudi normativno razmejitev problematike že v samih statutih krajevnih skupnosti.

Potrebno bo pregledati, če ti statuti ustrezajo in ali so statutarne določila v skladu z intencijami naše ustave.«

Ko smo se z Dr. Damjanom ob koncu pogovarjali o problematiki financiranja krajevnih skupnosti, nam je dejal, da gre predvsem za združevanje sredstev. Po njegovem mnenju so bile namreč krajevne skupnosti do sedaj odvisne od občinskih proračunov in premalo od samoupravnih načinov združevanja sredstev. »Naše krajevne skupnosti bi morale izdelati programe dela, razvoja, kar naj bi postalo osnova za sklepanje družbenih dogovorov in samoupravnih sporazmov s TOZD in drugimi subjekti. Seveda pa pri tem ne mislim, da bi bilo potrebno prosjati pri direktorjih,« je dejal dr. Damjan.

D. S.